

MEMORANDUM / 5. svibnja 2015.

Pravosuđe prilagođeno djeci: stajališta i iskustva stručnjaka

1. Zašto je provedeno ovo istraživanje?

Ovim se istraživanjem Agencije EU-a za temeljna prava pruža potpora [Planu EU-a za prava djeteta](#) Europske komisije iz 2011. godine. U planu je istaknuta potreba za stvaranjem pravosudnih sustava prilagođenijih djeci. Njime su također obuhvaćeni zaštitni mehanizmi uspostavljeni za djecu Direktivom EU-a o žrtvama kaznenih djela koju u studenom 2015. godine sve europske države članice trebaju prenijeti u nacionalno pravo.

2. Što je ovim istraživanjem obuhvaćeno?

U okviru istraživanja pruža se sveobuhvatno razumijevanje o situaciji djece do 18 godina uključene u građanske ili kaznene sudske postupke kao žrtve, svjedoci ili stranke.

U njemu je istraženo stvarno postupanje prema djeci u skladu s postojećim nacionalnim okvirima i politikama. Služi kao nadopuna [aktivnostima Europske komisije](#) o statističkim podacima te nacionalnim pravnim okvirima i politikama koji trenutačno postoje.

U istraživanju su tijekom pojedinačnih i skupnih razgovora stručnjaci ispitani o praksama, iskustvima, procjenama i prijedlozima o poboljšanjima u pogledu načina na koji djeca, u praksi, sudjeluju u sudskim postupcima, od koje dobi, uz koju vrstu potpore, gdje se održavaju saslušanja, na koji se način osposobljavaju stručnjaci itd.

U prvom su izvješću FRA-e prikupljena iskustva, stajališta i stavovi stručnjaka koji rade s djecom uključenom u kaznene i građanske sudske postupke kako bi se utvrdile trenutačne prakse i postupci, područja u kojima je potrebno poboljšanje i obećavajuće prakse. U drugom je izvješću riječ o iskustvima djece, a objavit će se 2016. godine.

Pitanja su podijeljena u ključna tematska područja na temelju smjernica pruženih u okviru Smjernica Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci u kojima je riječ o pravu na saslušanje, pravu na obaviještenost, pravu na zaštitu i privatnost, pravu na nediskriminaciju, kao i načelu najboljih interesa djeteta i ostalim ključnim pitanjima kao što su osposobljavanje i višedisciplinarna suradnja stručnjaka.

Točna pitanja nalaze se u priložima glavnom izvješću.

3. Na koji je način istraživanje provedeno?

Ključna tematska područja odabrana su nakon savjetovanja sa stručnjacima i dionicima te u skladu s temeljnim načelima i glavnim elementima [Smjernica Vijeća Europe](#) o pravosuđu prilagođenom djeci.

Podaci su prikupljeni putem razgovora uživo, sekundarnih istraživanja i rasprava u žarišnim skupinama sa stručnjacima koji rade s djecom prije,

tijekom i nakon sudskih postupaka. Od srpnja 2012. do prosinca 2012. godine razgovor je proveden s ukupno 570 sudaca, tužitelja, članova sudskog osoblja, psihologa, socijalnih radnika, prevoditelja i policijskih službenika u 10 država članica EU-a (Bugarskoj, Hrvatskoj, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Rumunjskoj, Španjolskoj i Ujedinjenoj Kraljevini). Razgovori uživo trajali su između 45 i 90 minuta. Rasprave u žarišnim skupinama trajale su između 1,5 i 2,5 sata.

Pojedinosti o metodologiji i informacije o ciljanim skupinama, uzorcima, rasporedima razgovora itd. mogu se pronaći u prilogima izvješću i na internetu, a također uključuju upućivanja na odabrano nacionalno zakonodavstvo do prvog tromjesečja 2014. godine, pregled nacionalnih politika i ostalu literaturu.

4. Što čine zemlje kako bi stvorile pravosuđe prilagođenije djeci?

FRA je utvrdila različite obećavajuće prakse diljem zemalja obuhvaćenih ovim istraživanjem, kao što su:

- Prostorije za razgovor prilagođene djeci u **estonskim** policijskim postajama opremljene anatomskim lutkama koje se mogu odijevati i razodijevati za potrebe razgovora o slučajevima seksualnog zlostavljanja, alat koji se upotrebljava u brojnim zemljama kako bi djeca lakše komunicirala tijekom saslušanja, dok u **Finskoj** socijalni radnici često upotrebljavaju „karte s plišanim medvjedićima“ kako bi pomogli djeci da iznesu i pojasne svoje osjećaje.
- U **Francuskoj** uspostavljene su kontaktne točke u nekoliko gradova kojima je djeci omogućen pristup specijaliziranim odvjetnicima koji pružaju informacije o njihovim pravima te savjete i potporu u građanskim ili kaznenim pravnim pitanjima. Ti su sastanci besplatni i povjerljivi, a često se u okviru njih pružaju informativne usluge, kao i vruće linije te seminari o podizanju svijesti u školama.
- U **Poljskoj** se s djecom mlađom od 15 godina razgovori provode u „plavim sobama“ opremljenima igračkama, namještajem prilagođenim djeci i jednosmjernim ogledalima za provođenje razgovora bez prisutnosti svih bitnih aktera u prostoriji u kojoj se nalazi dijete.
- U **Ujedinjenoj Kraljevini** djeca imaju pristup brojnim materijalima kako bi uvidjela što znači govoriti pred sudom. U knjižicama je riječ o različitim dobnim skupinama i upotrebljavaju se jezik, zagonetke, igre itd. primjerene određenoj dobi. Usto, one su dostupne na različitim jezicima kako bi također bile pristupačne djeci migrantima.

5. Koliko su reprezentativni rezultati?

FRA je osigurala zajednički pristup u svojem uzorkovanju, odabiru ispitanika te pitanja za razgovore i rasprave u žarišnim skupinama, kao i prikupljanju podataka. Kako bi olakšala komparativnu analizu diljem država članica, FRA je razvila „obrazac za izvješćivanje“ za razgovore i rasprave u žarišnim skupinama. Uključene su glavne točke razvoja politika i nacionalnih zakonodavstava do prvog tromjesečja 2014. godine kako bi se pružile najtočnije dostupne i ažurirane informacije te analiza.

Ključni rezultati također mogu poslužiti kao smjernice za države članice koje nisu obuhvaćene ovim istraživanjem.

6. Na koji je način odabrano 10 država članica EU-a?

Ukupno 10 država članica EU-a odabrano je kako bi odrazilo raznolikost pravosudnih sustava i različitih praksi u vezi s uključenošću djece u pravosuđe u EU-u.

Odabir je proveden na temelju nekoliko kriterija: geografske zastupljenosti, različitih pravosudnih sustava, broja stanovnika, nacionalnih razlika, prethodno utvrđenih obećavajućih praksi te nedostatka dobrih praksi.

7. Koliko je djece izloženo kaznenim i građanskim postupcima u EU-u?

Nije moguće procijeniti točan broj djece uključene u građanske i kaznene postupke u EU-u zbog znatnog nedostatka podataka u državama članicama.

Eurostat procjenjuje da je oko 19 % stanovništva EU-a mlađe od 18 godina. To odgovara broju od 95 milijuna djece.

U okviru podataka Europske komisije iz 11 država članica s kombiniranim stanovništvom od 20 milijuna djece utvrđeno je da je 2010. godine 74 000 djece bilo žrtvama zločina, dok ih je 495 000 bilo izloženo razvodu roditelja. To znači da bi svake godine za procijenjeno stanovništvo od 95 milijuna djece u EU28 njih približno 2 500 000 moglo biti uključeno u sudske postupke u EU-u.

8. Kako će FRA popratiti rezultate istraživanja?

FRA će promicati uporabu rezultata istraživanja za promjenu politike. To će se postići zajedno s ostalim institucijama kao što su Europska komisija, Europski parlament i Vijeće Europe. FRA će također blisko surađivati s državama članicama i organizacijama civilnog društva.

Za dodatne informacije:

FRA-ine aktivnosti u području dječjih prava moguće je pronaći na [FRA-inoj internetskoj stranici](#) i u medijskom paketu o pravosuđu prilagođenom djeci.

Ili se obratite FRA-inu medijskom timu:

E-pošta: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 58030-642